

Brot úr lívsins skuggalandi

Tað eru ekki smávegis, sum verður avdúkað á pallinum í Sjonleikarhúsinum í hesum døgum. Orðavalið og innihaldið í leikinum er nóg mikið til at fáa fólk at sita sum súlur - og tað er ekki keðiligt

Veðurlagið og sex kunnu fólk altíð tosa um, tí hetta eru fyrbrigdi, sum er viðkomandi fyrri teimum flestu.

Í sjónleikinum "Skøkjur" ganga fremst inn í himmalin er meir tosað um sex enn um veðurlagið, men evnið er áhugavert - ikki minst tá tað verður lýst frá sjónarmiðinum hjá einari skøkju.

Birita Mohr gevur skøkjunum lív á pallinum, og hetta er sterkur lútur, sum krevur stórt dirvi at bera fram.

Kortini drálar sjónleikarinn ikki, men leggur til brots og ger leiklutin so livandi og positivan, at tú ikki kanst annað enn fáa samhuga og samkenslu við kvinnuni, sum livir á lívsins skuggasíðu.

Av sonnum eitt megnar avrik hjá Biritu Mohr, eftir at hava staðið á palli í 20 ár.

Skøkjan eitur Rósa, og hon er serstøk. Rósa livir í einsemi og hevur bert eina kristus-standmynd at tosa við. Standmyndin - og áskoðarnir fáa nógva at vita um lívið hjá skøkjunum, og

ikkí alt er so borðbart, hóast tað fellur Biritu Mohr, sjónleikara, so lætt at bera út um pallin.

Rósa hevur ikki gott at bera mannfolikunum, hóast teir eru hennara livibreyð. Hon kastar sín alsk á Kristus-standmyndina, og tá hon rannsakar seg sjálva, sigur hon frá einastu ferðini hon hevur verið góð við ein mann - men tað var ikki sex teirra millum, sum fekk hana at elska hann. Tá hann var greiður yvir at Rósa var skøkja, fór hann. Tá var Rósa við barn, men hon segði honum tað ikki.

Kristus-standmyndina er Rósa nærur holdliga góð við, og við hvørt líkist tað nærum blasfemi. Standmyndin krevur heldur ikki sex frá skøkjunum, so kanska er tað fyrbrigdið at taka og geva, sum Rósa ikki hevur lært í lívinum. Hon gevur á sín hátt, ger tað sum verður "biflagt", og krevur peningin inn. Tað er eingin góður handil.

Lívssegan hjá Rósu

Lívssegan hjá Rósu verður í brotum lýst, bæði í góðum og óndum tíðum. Tosingarlagið hjá Rósu er eins opinskárað og grómut, sum hon hevur livað og virkað á fold. Hon smæðist ikki at siga frá sínum upplivingum við orðum, sum eru neyðug, fyrri at lýsa hennara veruleika.

Rósa hevur ongantíð lært at vanda sær um málið, ella at pynta uppá veruleikan. Hon ger seg ikki til, og letst at betur enn hon er. Hon er ærlig, bæði tá hon sigur frá skøkjulívinum og tá hon tosar kristindóminum, so sum hon fatar hesir lutir í tilveruni.

Tað er katólski presturin José Luis Martin Descalzo, sum hevur skrivað leikritið, og Birita Mohr hevur umsett.

Leikritið er eitt av teimum bestu, sum eg havi hoyrt og sæð á palli. Eisini hevur Birita Mohr verið heppin við umsetingini. Her er talan um einfalt gerandismál,

sum á besta hátt lýsir tað, sum rithøvundin vil siga okkum.

Hon tosar morreytt

Nógva morreytt tos er eisini á pallinum, men hetta eru bert vanligar orðingar, sum fólk brúka í slíkum sambandi.

Tá tað er mest skemtiligt, flenna fólk, men tey geva seg ikki yvir til láturin, so sum vit annars høvdu gjørt, um vit sótu heima við hús.

Í stuttum hevur lívið hjá Rósu verið fátækt og harðrent. Hon misti foreldur og systir undir loftalopi undir seinna heimsbardaga. Hon varð koyrd á nunnuskúla, og fekk har at vita, at hon var virðisleys, og at hon altíð fór at veratað.

Tað nýtist eingin Freud at siga okkum, at verður slíkt trúttad niður í eitt barn, so fer tað at halda, at "hini" hava rætt.

Rósa tók tað til eftirtektar. Hon sigur einastaðni, at hon fekk sær einasta starvið í verðini, sum einki prógv

kravdi. Rósa fekk sær skøkjustarvið.

Hon visti at hon einki kundi vænta sær í tilveruni, og tí fór alt tað góða, sum hon kundi fáa lut í lívinum, at verða tikið frá henni.

Góðtekur at hon ikki er verd at elska

Tað ræðuliga er, at Rósa góðtekur, at hon ikki er verd at elska. Samstundis leggur hon likam til "tey svínini", sum gjalda pening fyrri at læna hennara kropp.

Hetta er kvinnukúgan av ringasta slag, men hvussu nógvar kvinnur í dag hava ikki somu áskoðan, at tær eru virðisleysar, og tí lata seg misbrúka, móti at fáa tryggleika og status, hóast karmurin ikki er tann hjá skøkjunum?

Tað er vanligt at kvinnur onga sjálvsvirðing hava, at tú nærur heldur, at hetta er barnsligt at føra fram á palli, onkur vil halda, at hetta er ein pástandur - og kortini er júst hetta reyði tráðurin í leikinum.

Í veruleikanum er segan um Rósu ikki ein lýsing av skøkjutilveruni og hennara serliga tilknýti til kristindómin. Hetta er meir segan um maktgírd og ómegd, um sosialan ótryggleika og etisku virðini hjá tí einstaka, og misjónu móguleikarnar hjá menniskjum at fóta í samfelagnum.

Hetta er bardagin millum tey virðisleysu øðrumegin

og tey ráðandi hinumegin.

Tigandi meirlutan

Kirkjan er stórveldi í katólska samfelagnum. Hon prædikar eitt, men fremur annað í verki. Tað er ikki Gud, sum er atvoldin til skeivleikarnar, men teir ráðandi í samkomum og samfeløgum, sum brúka Guds orð at gera sær dælt.

Eg kom at hugsa um "tigandi meirlutan" hjá Nixon, sum amerikanski forsetin misbrúkti, og gjørði til viðhaldspart í bardaganum um maktina í síni tíð. Tey, sum tuga, góðtaka... o.s.f.r.. Tað sjónarmiðið kann altíð brúkast.

Tað, at tey frelstu halda seg vera betri enn hini, er einki nýtt. Vit uppliva tað hvønn dag, og hjá sumum er hetta vorðið "image" ella sjálvsmynd, sum verður sett upp móti tí veruliga gudstrúnni, so sum skøkjan Rósa vísir okkum á palli. Hvørja niðurstøða Rósa kemur til, skal ikki avdúkast her. Tað skulu fólk fara í Sjonleikarhúsið at uppliva.

Almennan týðning

Samanumtikið kann sigast, at hesin leikur er eins aktuellur hjá okkum, sum tá hann var skrivaður í Spania í 1985.

Tað er eisini áhugavert, at sjónleikarfeløgini taka evni upp, sum hava almennan týðning, og ikki bert hugsa um, hvat leikarar hava hug at royna seg við innan leiklist.

Í lötum gloymdi tú, at tað var sjónleikur á pallinum, men aðrastaðni var Birita Mohr heldur teatralisk ella uppgjörd.

Er tað neyðugt at rópa og geyla henda sorgarleikin út til áskoðarnar, tá sjónleikar-kvinnan fyllir allan pallin, bert við at teska?

Dagny Joensen

Birita Mohr er vandur sjónleikari. Hon hevur staðið á palli í umleið 20 ár, og hevur spælt nógvar og týðandi leiklutir gjørum árinum. Her er Birita Mohr í sjónleikinum "Antigone", sum varð framfördur fyrri nýkrum árum síðani í Norðurlandahúsinum